

آسیب شناسی نظام اداری از جهت دلایل بروز فساد اداری و ارائه راهکارهای مقابله با آن (مطالعه موردی: سازمان بازرگانی استان آذربایجان غربی)

معصومه جعفری کشتیبان

کارشناسی ارشد مدیریت دولتی دانشگاه آزاد ارومیه

چکیده:

پژوهش حاضر به منظور شناسایی علل و عوامل مؤثر در بروز فساد اداری و ارائه راهکارهایی برای مقابله با آن در سازمان بازرگانی استان آذربایجان غربی انجام شده است.

محدوده تحقیق شامل کارکنان سازمان بازرگانی شهرستان ارومیه است که در زمان انجام تحقیق در سازمان مشغول به کار بوده‌اند. در این تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است که در بین نمونه آماری (۲۰۰) نفر توزیع گردید و از این میان ۱۶۵ پرسشنامه عودت داده شد. در این تحقیق عوامل اداری و مدیریتی، عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل سیاسی و عوامل اقتصادی به عنوان عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در این پژوهش، جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های ناپارامتریک فریدمن و رگرسیون چندگانه استفاده شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که:

- ۱- عوامل اداری و مدیریتی در بروز و گسترش فساد اداری در سازمان بازرگانی شهرستان ارومیه نقش دارد ($P < 0.05$).
 - ۲- عوامل فرهنگی و اجتماعی در بروز و گسترش فساد اداری در سازمان بازرگانی شهرستان ارومیه نقش دارد ($P < 0.05$).
 - ۳- عوامل سیاسی در بروز و گسترش فساد اداری در سازمان بازرگانی شهرستان ارومیه نقش ندارد ($P > 0.05$).
 - ۴- عوامل اقتصادی در بروز و گسترش فساد اداری در سازمان بازرگانی شهرستان ارومیه نقش ندارد ($P > 0.05$).
- همچنین با توجه به آزمون فریدمن از بین عوامل اداری و مدیریتی، عدم وجود نظام شایسته سالاری در عزل و نصب‌ها، از بین عوامل فرهنگی و اجتماعی، عدم پایبندی به مبانی ارزشی و دینی، از بین عوامل سیاسی، فشار گروه‌های ذی‌نفوذ در داخل و خارج از سازمان و از بین عوامل اقتصادی، وجود انحصارات دولتی و غیردولتی بیشترین نقش را در بروز فساد اداری دارد.

کلید واژه: فساد اداری، عوامل اداری و مدیریتی، عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل سیاسی، عوامل اقتصادی.

۱. مقدمه

کشورهای توسعه نیافته به دلیل ضعف‌های گوناگون در رده «نظام‌های ناکارآمد» قرار دارند و این از مشخصه‌های مهمی است که وقتی با شرایط دیگری جمع شود و در کنار آنها قرار گیرد عاملی در تثبیت وضعیت توسعه نیافتگی و تشدید آن می‌شود؛ بنابراین، در نظام اداری ناکارآمد، انواع بی‌نظمی به صورت و اشکال گوناگون ظهور می‌کنند: پیچیدگی بیش از حد، نارسایی و نقض در قوانین و مقررات و اجرای آنها، بی‌توجهی نسبت به قوانین و دستورات مقامات و رده‌های بالا توسط مأموران و رده‌های مراتب پایین، ضعف نیروی انسانی، سازش کارگزاران دولتی با افراد و گروه‌های بانفوذ، شالوده‌های سست و نامتناسب سازمانی، انحصار مشاغل، ضعف سیستم مدیریت و ... که در نهایت این بی‌نظمی‌ها و به عبارت دیگر این الگوهای رفتاری مطابق با اصل علیت بسته، بر روی هم تأثیر گذاشته و حتی اثر یکدیگر را تشدید می‌نمایند.

نکته مهم دیگری که پرداختن به آن با تأکید بر زوایای مختلف ضرورت دارد، این است که نظام اداری در این گونه کشورها به علت عدم تعیین کمیّت و کیفیت نظام‌های اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی عاری از مجموعه ارزش‌های اجتماعی و اقتصادی و ... بوده و نتیجه چنین کمبودهایی عدم موفقیت این نظام در به کارگیری همه امکانات دستگاه‌های اجرایی و قوانین و مقررات به صورت مجموعه‌ای هماهنگ و جهت‌دار در خدمت اهداف جامعه خواهد بود (سرداری، ۱۳۸۰).

متأسفانه معضل فساد اداری، در ادارات دولتی بسیاری از کشورهای جهان رواج دارد و با وجود تصور اکثر مردم، فساد اداری فقط مختص کشورهای در حال توسعه نیست. حتی در کشورهای صنعتی پیشرفته نیز مواردی از ارتشاء و اختلاس هرچند وقت یکبار کشف و از طریق رسانه‌ها منعکس می‌گردد. در کشورهای روبه‌رشد، دولت‌ها مسئولیت‌ها و وظایف گسترده‌ای بر عهده دارند و دامنه فعالیت‌های دولت به مراتب گسترده‌تر از کشورهای صنعتی است. این امر همراه با تفاوت‌های موجود در نظام سیاسی، دو دلیل اصلی رواج بیشتر فساد اداری در کشورهای روبه‌رشد تلقی می‌شوند (حبیبی، ۱۳۷۵).

بررسی‌های صورت گرفته بر روی پدیده فساد اداری حکایت از پیچیده بودن و گسترده بودن عوامل مؤثر در شکل‌گیری این پدیده دارد. دست‌اندرکاران کره جنوبی در راستای تلاش خود برای کاهش و توقف فساد، برای تحصیل پول‌های نامشروع از سوی کارگزاران دولتی، سه دسته از عوامل عمده زیر را شناسایی کردند:

- عوامل فرهنگی و محیطی

- عوامل شخصیتی

- عوامل اداری و سازمانی (معدنچیان، ۱۳۸۲).

فساد موجب انحطاط می‌شود و باعث هدر رفتن منافع ملی می‌گردد و به کاهش اثر بخشی دولتی می‌انجامد. رواج فساد، اعتقاد و ارزش‌های اخلاقی جامعه را متزلزل می‌کند، هزینه انجام کارها را افزایش می‌دهد و بی‌انگیزگی و بدبینی ایجاد می‌کند و زمینه تضعیف روحیه افراد درستکار را فراهم می‌آورد. فساد اداری مانع سرمایه‌گذاری می‌شود و مسیر رشد و توسعه اقتصادی را تخریب می‌کند و از طریق هدایت نادرست استعدادها و منابع بالقوه، زمینه رکود استعدادها و جهت‌گیری حرکت منابع بالقوه و بالفعل انسانی را به سمت فعالیت‌های نادرست و دست‌یابی به درآمدهای سهل‌الوصول فراهم می‌سازد؛ بنابراین مقابله با فساد در عرصه اداری ضرورتی جدی و انکار ناپذیر است (عباس‌زادگان، ۱۳۸۳).

فساد مسئله‌ای است که در تمام ادوار، گریبان‌گیر دستگاه‌ها و سازمان‌ها بوده و اندیشه بسیاری از اندیشمندان و صاحب‌نظران را به خود مشغول داشته است. فساد یک مشکل جهانی است و با توجه به گزارش شفافیت بین‌الملل بر تمام بخش‌های جامعه از ساخت (فرانسه)، آموزش و پرورش (اوگاندا)، پلیس (مالزی) تا مجلس (ژاپن)، قوه قضاییه (برزیل، بوركینافاسو، اکوادور و نپال) و حتی کلیسا (یونان) اثر می‌گذارد (کسنیا^۱، ۲۰۰۸، ص ۲۲۳).

فساد پدیده‌ای است که کم و بیش در کلیه کشورهای جهان وجود دارد؛ اما نوع، میزان و سطح توسعه یافتگی آن تفاوت دارد. در هر صورت فساد موجب انحطاط است. امروزه بسیاری از ممالک دریافته‌اند که فساد و تخلف اداری یکی از مهم‌ترین تهدیدها

¹ - Ksenia

در جهت ثبات اقتصادی، توسعه و پیشرفت است. نظام اداری ما نیز مدت‌ها است از بیماری فساد و تخلفات اداری رنج می‌برد. (محمد نبی و همکاران، ۱۳۸۸).

نمونه‌هایی از فساد اداری را کم و بیش می‌توان در هر سازمانی مشاهده کرد. سازمان بازرگانی نیز جزء همین سازمان‌ها می‌باشد که با توجه به نقش و مسئولیت مهمی که در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در جهت تعیین اولویت نظارت و بازرسی به ویژه در برخورد با متخلفان، تنظیم و اجرای سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و مقررات بازرگانی کشور به طور گسترده و همه جانبه دارد، ضرر و زیان ناشی از فساد اداری می‌تواند تأثیر عمیقی بر آنها داشته باشد؛ بنابراین اقدام در زمینه مواجهه با این معضل، ضرورتی اجتناب ناپذیر است که مستلزم حصول شناخت علمی از ماهیت، علل و پیامدهای آن می‌باشد.

آسیب‌شناسی فساد را از یک سو باید در چارچوب نهادها و ساختارهای موجود جستجو کرد، چراکه در درون نهادها، رفتار و کنش متقابل انسان‌ها شکل می‌گیرد و سازمان‌ها نیز همچون نهادها به رفتار و کنش متقابل انسان‌ها ساختار می‌بخشند. از سوی دیگر، فساد را باید بر پایه شرایط ساختاری که فرد در آن قرار می‌گیرد و رفتار او متأثر از چنین ساختار و شرایطی است، تحلیل کرد (علی محسنی، ۱۳۸۵).

براین اساس تحقیق حاضر در پی بررسی علل پیدایش فساد اداری در نزد کلیه کارکنان اداره بازرگانی استان آذربایجان غربی است تا مشخص شود کدام عامل بیشترین تأثیر را در بروز فساد دارد و راهکارهای کنترل و مقابله با فساد اداری چیست. فساد گسترده و فراگیر یکی از نشانه‌های ضعف حاکمیت است؛ هرچند کارکرد ضعیف حاکمیت می‌تواند به گونه مستقیم روند رشد و توسعه اقتصادی را نیز تضعیف کند (علی محسنی، ۱۳۸۵).

فساد با ضعف و انحطاط فرهنگی آشکار می‌شود. سوءاستفاده از اداره و امکانات دولتی برای رسیدن به نتایج غیراداری موجب بروز مشکلات اقتصادی، فقر، تخریب مشروعیت حکومت و حاکمیت قانون، کاهش احترام به قانون اساسی، افزایش عدم رقابت و از بین رفتن شفافیت و حساب پس‌دهی می‌شود. فساد توسعه را خنثی، حکومت‌داری مطلوب و دموکراسی را زایل و فرصت‌های تلاش مفید افراد، مؤسسات و سازمان‌ها را کاهش می‌دهد (معدنچیان، ۱۳۸۲).

از آنجا که این موضوع تحقیق تا کنون اداره بازرگانی انجام نگرفته و تحقیقی با این عنوان در سطح کشور یافت نشده، ضرورت دارد تا به این موضوع پرداخته شود.

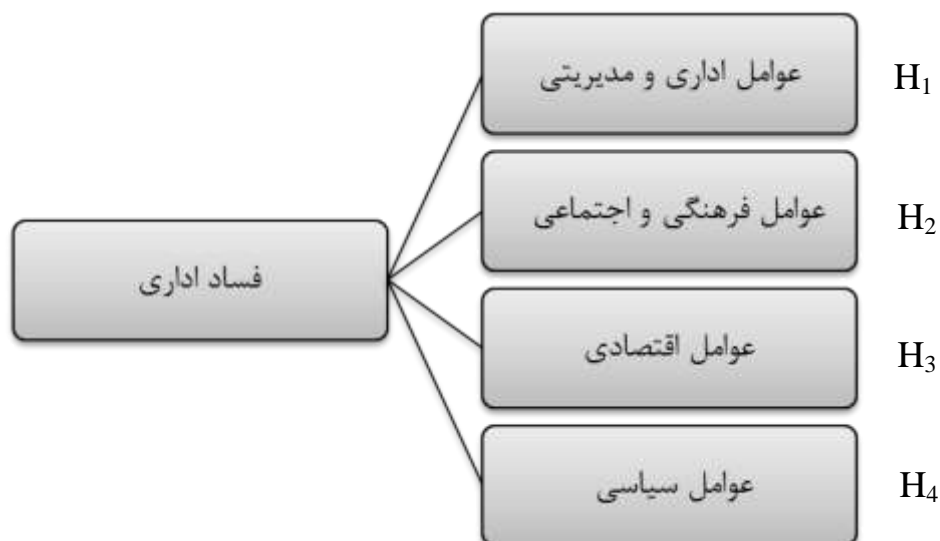
در این تحقیق بدنبال شناسایی، کنترل و مدیریت عوامل بروز فساد اداری هستیم و راهکارهای مقابله با فساد اداری را ارائه خواهیم نمود.

هدف این تحقیق بررسی عوامل بروز فساد اداری در اداره بازرگانی شهرستان ارومیه به منظور تعیین وضعیت هر کدام از عوامل و در صورت وجود ارائه راه‌حل و پیشنهادات لازم.

این نوشتار در پی پاسخ‌گویی به این سوالات است که آیا بین عوامل اداری و مدیریتی، عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل سیاسی و عوامل اقتصادی با فساد اداری رابطه معناداری وجود دارد؟ آیا بین عوامل اداری و مدیریتی با فساد اداری رابطه معناداری وجود دارد؟ آیا بین عوامل فرهنگی و اجتماعی با فساد اداری رابطه معناداری وجود دارد؟ آیا بین عوامل سیاسی با فساد اداری رابطه معناداری وجود دارد؟ آیا بین عوامل اقتصادی با فساد اداری رابطه معناداری وجود دارد؟

۲. مدل مفهومی تحقیق:

مدل مفهومی تحقیق نشان‌دهنده روابط بین متغیرها می‌باشد. در این تحقیق فساد اداری به عنوان متغیر مستقل و عوامل اداری و مدیریتی، عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل سیاسی، عوامل اقتصادی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده‌اند. مدل مفهومی تحقیق در شکل زیر ترسیم شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی

با توجه به مدل مفهومی فوق فرضیات تحقیق به شکل زیر مطرح هستند:

- H₁: بین فساد اداری و عوامل اداری و مدیریتی رابطه معناداری وجود دارد.
- H₂: بین فساد اداری و عوامل فرهنگی و اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.
- H₃: بین فساد اداری و عوامل اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد.
- H₄: بین فساد اداری و عوامل سیاسی رابطه معناداری وجود دارد.

سلیمی و پورعزت (۱۳۸۹) در تحقیق خود تحت عنوان «بررسی تأثیر رابطه ادراک بی‌عدالتی در سازمان بر گسترش میل به فساد اداری»، مترصد ارزیابی رابطه ادراک انواع بی‌عدالتی توزیعی، رویه‌ای، مراوده‌ای و اطلاعاتی با رفتارهای متمایل به فساد کارکنان بودند. در این تحقیق که در یکی از دانشگاه‌های دانشگاه تهران انجام شده، نتایج کلی پژوهش حاکی از همگرایی افزایش تمایل به فساد با ادراک بی‌عدالتی بود.

- تقوی و همکاران (۱۳۸۹)، به شناسایی نحوه ارتباط فساد اداری با رشد اقتصادی کشورهای عضو او و کشورهای عضو همکاری اقتصادی و توسعه پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد: فساد اداری کشورهای عضو او ارتباط معکوس و معناداری با نرخ رشد اقتصادی آنها دارد. فساد اداری کشورهای عضو OECD ارتباط معکوس و معناداری با نرخ رشد اقتصادی آنها دارد. در تحقیقی که (۲۰۱۰) که توسط سید علی اکبر احمدی و همکاران تحت عنوان «بررسی عوامل مهم و رو به افزایش فساد اداری در سازمان دولتی امور مالیاتی ایران (مورد مطالعه: دفتر امور مالیاتی شمال تهران)» صورت گرفته، موضوع این تحقیق در رابطه با عوامل تأثیر گذار بر بروز فساد در سازمان دولتی امور مالیاتی می‌باشد. سه مؤلفه تحت عنوان متغیرهای مستقل تحقیق شامل عوامل اداری (درون و برون سازمانی)، عوامل محیطی (اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی) و عوامل فردی در قالب سه فرضیه و رابطه آنها با فساد اداری مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین عوامل اداری و فساد اداری وجود دارد. منظور از عوامل اداری حقوق، مزایا و پاداش نامناسب، عدم توانایی نظام مالیاتی در جمع‌آوری مالیات عادلانه از افراد، عدم استفاده از اطلاعات و تکنولوژی‌های ارتباطی پیشرفته و سیستم‌ها و در بعد روانشناسی وجود مدیران رشوه خوار در سطوح میانی و پایینی سازمان از جمله عوامل مؤثر در فساد اداری به شمار می‌رود. نتیجه دوم این پژوهش حاکی از وجود رابطه معناداری بین عوامل محیطی و فساد اداری است. منظور از عوامل محیطی افزایش تورم، کاهش اعتماد اجتماعی در عادلانه بودن سیستم مالیاتی و مداخله گروه‌های سیاسی برای منافع شخصی است که این عوامل بیشترین تأثیر را در فساد اداری دارند. نتیجه آخر این تحقیق حاکی از وجود رابطه معنی دار بین عوامل فردی مانند عدم آگاهی مردم از قوانین و مقررات مالیاتی و فساد اداری است.

۳. روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف، از نوع کاربردی است و بر حسب نحوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی و از میان انواع تحقیق‌های توصیفی، از نوع همبستگی می‌باشد. سازمان بازرگانی استان آذربایجان غربی در سال ۱۳۵۵ با ترکیب ۱۱ نفر نیروی کار با نام اداره کل بازرگانی تأسیس و فعالیت خود را آغاز نموده است. در سال ۱۳۵۶ این تعداد به ۱۹ نفر و در سال ۱۳۵۷ به ۲۶ نفر افزایش یافت. بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی تا اواخر سال ۱۳۵۹ ترکیب نیروی انسانی اداره کل بازرگانی به تعداد قبل بوده ولی با عنایت به شروع جنگ تحمیلی و تحریم اقتصادی و الزام به استقرار نظام توزیع کالا و خدمات در کشور و تشکیل کمیته‌های مختلف توزیع بالاجبار نیروی انسانی اداره کل هر سال دست خوش تغییرات بوده تا بتواند از عهده این وظیفه مهم برآید.

جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق عبارت است از کلیه کارکنان و مدیران اداره بازرگانی شهرستان ارومیه که با توجه به آمار رسمی موجود در اداره تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان کل اعضای جامعه آماری در نظر گرفته شده است. گردآوری داده‌های مورد نیاز در پژوهش‌های توصیفی (غیرآزمایشی) به دو طریق امکان‌پذیر است: الف) شمارش کامل افراد جامعه مورد مطالعه ب) نمونه‌گیری و انتخاب نمونه با توجه به محدود بودن جامعه آماری، روش نمونه‌گیری در این تحقیق روش نمونه‌گیری سرشماری یا تمام‌شماری است. بدین‌صورت که ابزار تحقیق یعنی پرسشنامه در اختیار تمام مدیران و کارکنان اداره بازرگانی شهرستان ارومیه قرار داده شد و از میان ۲۰۰ پرسشنامه، تعداد ۱۶۵ پرسشنامه عودت داده شد. روش گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر به صورت میدانی و کتابخانه‌ای می‌باشد.

۳.۱. روایی و پایایی پرسشنامه

به منظور اطمینان از اینکه آیا پرسشنامه تحقیق واقعاً همان خصیصه‌های مورد نظر را اندازه‌گیری می‌کند یا خیر، پرسشنامه به تعدادی از اساتید و صاحب‌نظران ارائه و از آنها خواسته شد پس از مطالعه پرسشنامه، نظر خود را در رابطه با نوع سؤالات، تعداد سؤالات و همبستگی سؤالات موجود در پرسشنامه در مقایسه با اهداف و فرضیه‌های تحقیق ابراز دارند. بعد از اعمال نظرات، پرسشنامه نهایی تنظیم و در بین نمونه اولیه تحقیق توزیع گردید. در این تحقیق به منظور تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردیده است. بدین منظور یک نمونه اولیه شامل ۲۵ پرسشنامه پیش‌آزمون گردید و سپس با استفاده از داده‌های به دست آمده از این پرسشنامه‌ها و به کمک نرم‌افزار آماری SPSS.19 میزان ضریب اعتبار هر یک از عوامل فساد اداری از روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که در جدول زیر خلاصه شده است. این مقادیر نشان دهنده آن است که موارد مورد نظر در پرسشنامه قابلیت اعتماد و یا به عبارت دیگر از پایایی خوبی برخوردار می‌باشد.

جدول ۱. آلفای کرونباخ مربوط به هر متغیر

نام طیف	آلفای کرونباخ	آلفای کرونباخ بر اساس سؤالات استاندارد شده	تعداد سؤالات
عوامل سیاسی	۰/۸۸	۰/۸۸	۱۲
عوامل اقتصادی	۰/۸۹	۰/۸۹	۸

۱۱	۰/۸۵	۰/۸۴	عوامل فرهنگی و اجتماعی
۱۵	۰/۹۲	۰/۹۲	عوامل اداری و مدیریتی
۳۲	۰/۸۹	۰/۸۹	فساد اداری
۷۸	۰/۹۴	۰/۹۴	کل پرسشنامه

۴. تحلیل داده ها:

۴-۱. توصیف آماری داده ها

۱- تبیین فراوانی و درصد میزان جنسیت پاسخ دهندگان به پرسشنامه

از مجموع ۱۶۵ نفر از پاسخ دهندگان به پرسشنامه، بر حسب جنسیت ۲۷/۳ درصد (۴۵ نفر) زن، ۶۷/۳ درصد (۱۱۱ نفر) مرد، ۵/۵ درصد (۹ نفر) بدون پاسخ می باشند.

۲- تبیین فراوانی و درصد میزان وضعیت تأهل پاسخ دهندگان به پرسشنامه

از مجموع ۱۶۵ نفر از پاسخ دهندگان به پرسشنامه، بر حسب وضعیت تأهل ۱۰/۳ درصد (۱۷ نفر) مجرد، ۸۸/۵ درصد (۱۴۶ نفر) متأهل می باشند.

۳- تبیین فراوانی و درصد میزان تحصیلات پاسخ دهندگان به پرسشنامه

از مجموع ۱۶۵ نفر از پاسخ دهندگان به پرسشنامه، بر حسب میزان تحصیلات ۶/۱ درصد (۱۰ نفر) دیپلم، ۲۲/۴ درصد (۳۷ نفر) فوق دیپلم، ۵۲/۷ درصد (۸۷ نفر) لیسانس، ۱۷/۶ درصد (۲۹ نفر) فوق لیسانس، ۱/۲ درصد (۲ نفر) دکترا و بالاتر می باشند.

۴- تبیین فراوانی و درصد وضعیت واحد مسکونی پاسخ دهندگان به پرسشنامه

از مجموع ۱۶۵ نفر از پاسخ دهندگان به پرسشنامه، بر حسب وضعیت واحد مسکونی ۶۱/۲ درصد (۱۰۱ نفر) دارای خانه شخصی، ۱۵/۲ درصد (۲۵ نفر) خانه استیجاری، ۱۰/۹ درصد (۱۸ نفر) آپارتمان شخصی، ۷/۹ درصد (۱۳ نفر) آپارتمان استیجاری می باشند.

۵- تبیین فراوانی و درصد جایگاه سازمانی پاسخ دهندگان به پرسشنامه

از مجموع ۱۶۵ نفر از پاسخ دهندگان به پرسشنامه، بر حسب جایگاه سازمانی ۱۱/۵ درصد (۱۹ نفر) مدیر میانی، ۱/۸ درصد (۳ نفر) مدیر عملیاتی، ۵۲/۷ درصد (۸۷ نفر) کارشناس، ۲۷/۳ درصد (۴۵ نفر) کارمند رده اداری و خدمات می باشند.

۶- تبیین فراوانی و درصد میزان نوع استخدام پاسخ دهندگان به پرسشنامه

از مجموع ۱۶۵ نفر از پاسخ دهندگان به پرسشنامه، بر حسب نوع استخدام ۳۰/۹ درصد (۵۱ نفر) قراردادی، ۱۷/۶ درصد (۲۹ نفر) پیمانی، ۴۳/۰ درصد (۷۱ نفر) رسمی، ۳/۶ درصد (۶ نفر) فصلی می باشد.

۷- تبیین فراوانی و درصد میزان در آمد ماهیانه پاسخ دهندگان به پرسشنامه

از مجموع ۱۶۵ نفر از پاسخ دهندگان به پرسشنامه، بر حسب میزان درآمد ماهیانه، ۳/۰ درصد (۵ نفر) کمتر از ۳۵۰ هزار تومان، ۴/۲ درصد (۷ نفر) بین ۳۵۰ تا ۴۵۰ هزار تومان، ۱۲/۱ درصد (۲۰ نفر) بین ۴۵۰ تا ۵۵۰ هزار تومان، ۲۸/۵ درصد (۴۷ نفر) بین ۵۵۰ تا ۷۰۰ هزار تومان، ۵۲/۱ درصد (۸۶ نفر) بالای ۷۰۰ هزار تومان می باشند.

۴-۲. آمار استنباطی

آزمون فرضیه اصلی ۱: بین فساد اداری و عوامل اداری و مدیریتی رابطه معناداری وجود دارد.

H₀: بین عوامل اداری و مدیریتی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود ندارد.

H₁: بین عوامل اداری و مدیریتی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۲. ارتباط عوامل اداری و مدیریتی با فساد اداری

فساد اداری	سطح خطا	سطح معناداری	ضریب تعیین	ضریب همبستگی پیرسون
عامل اداری و مدیریتی	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۰۱۹	-۰/۱۴

بررسی ارتباط بین متغیرها (آزمون پیرسون)، توزیع نرمال بودن متغیرهاست که بنا به قضیه حد مرکزی نرمال می‌باشد، همچنین نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین عوامل اداری و مدیریتی با فساد اداری در میان کارکنان اداره بازرگانی وجود دارد ($P < 0.05$) و به عبارتی که این ارتباط در سطح اطمینان ۰/۹۵ رابطه معنادار می‌باشد و میزان این ارتباط بین عوامل اداری و مدیریتی با فساد اداری در میان کارکنان اداره بازرگانی ۱۴ درصد و معکوس می‌باشد، به عبارتی هرچه میزان عوامل اداری و مدیریتی در اداره بازرگانی بیشتر باشد، فساد اداری در آن اداره کمتر دیده می‌شود.

آزمون فرضیه اصلی ۲: بین فساد اداری و عوامل فرهنگی و اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.

H₀: بین عوامل فرهنگی و اجتماعی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود ندارد.

H₁: بین عوامل فرهنگی و اجتماعی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۳. ارتباط عوامل فرهنگی و اجتماعی با فساد اداری

فساد اداری	سطح خطا	سطح معناداری	ضریب تعیین	ضریب همبستگی پیرسون
عامل فرهنگی و اجتماعی	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۰۲	-۰/۱۵

بررسی ارتباط بین متغیرها (آزمون پیرسون)، توزیع نرمال بودن متغیرها است که بنا به قضیه حد مرکزی نرمال می‌باشد، همچنین نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین عوامل فرهنگی و اجتماعی با فساد اداری در میان کارکنان اداره بازرگانی وجود دارد ($P < 0.05$) و به عبارتی که این ارتباط در سطح اطمینان ۰/۹۵ درصد معنادار می‌باشد و میزان این ارتباط بین عوامل فرهنگی و اجتماعی با فساد اداری در میان کارکنان اداره بازرگانی ۱۵ درصد و معکوس می‌باشد، به عبارتی هرچه میزان عامل فرهنگی و اجتماعی در اداره بازرگانی بیشتر باشد، فساد اداری در آن اداره کمتر دیده می‌شود.

آزمون فرضیه اصلی ۳: بین فساد اداری و عوامل سیاسی رابطه معناداری وجود دارد.

H₀: بین عوامل سیاسی با فساد اداری در بازرگانی رابطه معنی داری وجود ندارد.

H₁: بین عوامل سیاسی با فساد اداری در بازرگانی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۴. ارتباط بین عوامل سیاسی با فساد اداری

فساد اداری	سطح خطا	سطح معناداری	ضریب همبستگی پیرسون
سیاسی	۰/۰۵	۰/۰۹	۰/۱۰

شرط بررسی ارتباط بین متغیرها (آزمون پیرسون)، توزیع نرمال بودن متغیرهاست که بنا به قضیه حد مرکزی نرمال می‌باشد، همچنین نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که چون مقدار سطح معنی داری آزمون به دست آمده فساد اداری و عوامل سیاسی بیشتر از سطح خطا ($\alpha = 0.05$) است، لذا فرض مقابل رد و فرض صفر قبول می‌شود. به عبارتی رابطه معناداری بین عوامل سیاسی با فساد اداری در اداره بازرگانی وجود ندارد ($P > 0.05$).

آزمون فرضیه اصلی ۴: بین فساد اداری و عوامل اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین عوامل اقتصادی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود ندارد.

H_1 : بین عوامل اقتصادی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۵. ارتباط عوامل اقتصادی با فساد اداری

فساد اداری	سطح خطا	سطح معناداری	ضریب همبستگی پیرسون
عامل اقتصادی	۰/۰۵	۰/۴۲	-۰/۰۲

شرط بررسی ارتباط بین متغیرها (آزمون پیرسون)، توزیع نرمال بودن متغیرهاست که بنا به قضیه حد مرکزی نرمال می‌باشد، همچنین نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که چون مقدار سطح معنی داری آزمون به دست آمده فساد اداری و عوامل اقتصادی بیشتر از سطح خطا ($\alpha = 0.05$) است، لذا فرض مقابل رد و فرض صفر قبول می‌شود. رابطه معناداری بین عوامل اقتصادی با فساد اداری در اداره بازرگانی وجود ندارد ($P > 0.05$).

آزمون فرضیه اهم تحقیق: بین عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با فساد اداری رابطه معنی داری وجود دارد.

H_0 : بین عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود ندارد.

H_1 : بین عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با فساد اداری در اداره بازرگانی رابطه معنی داری وجود دارد.

شرط برازش مدل پیش بینی کنندگی فساد اداری تحت هر یک از عوامل فساد اداری داشتن ارتباط معنادار بین هر یک از متغیرهای مستقل (عوامل اداری و مدیریتی، عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل سیاسی و عوامل اقتصادی) با متغیر وابسته (فساد اداری) می‌باشد؛ ولی برای بهم نخوردن برازش مدل پیش بینی کنندگی متغیر وابسته (فساد اداری) هر یک متغیرهای مستقل را به طور هم‌زمان در برازش مدل پیش بینی کنندگی دخالت می‌دهیم.

جدول ۶. شرط برازش مدل پیش بینی کنندگی

نوع مدل	نوع ورود متغیر	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	آماره دوربین و اتسون	سطح معناداری F
ویژگی برازش مدل	هم زمان	۰/۳۰	۰/۰۹	۲/۲۰	۰/۰۰۰

با توجه به جدول فوق، مقدار ضریب تعیین بیانگر این است که عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به طور هم زمان در حدود ۰/۰۹ درصد از تغییرات فساد اداری را توضیح می‌دهند که این درصد توضیح ضعیفی است و نشان دهنده این می‌تواند باشد که عوامل دیگری در بروز فساد اداری موثر می‌باشند.

برای مناسب بودن برازش رگرسیون چندگانه یکی از دلایل سطح معنی‌داری برازش رگرسیونی (ANOVA) کمتر از سطح خطا $\alpha = 0.05$ می‌باشد و دیگری مقدار آماره دوربین واتسون به دست آمده برابر ۲/۲۰ بوده و این مقدار در بازه (۲/۵ و ۱/۵) قرار دارد که این نشان می‌دهد که بین مؤلفه‌های خطای مدل رگرسیونی، متغیر وابسته (فساد اداری) و متغیرهای مستقل (هر یک از عوامل فساد اداری) توزیع نرمال می‌باشد و همبستگی بین خطاها وجود ندارد که این دو دلیل نشان دهنده مناسب بودن برازش رگرسیون چندگانه می‌باشد.

جدول ۷. برازش مدل فساد اداری و عوامل بروز فساد اداری

سطح معناداری	T آماره	ضرایب بتا استاندارد (اثر مستقیم)	ضرایب بتا غیر استاندارد (ضرایب پیش بینی)	فساد اداری	Y
۰/۰۰	۳/۷۶		۱/۳۹	مقدار ثابت	
۰/۰۸	۱/۷۶	۰/۱۷	۰/۱۵	عوامل سیاسی	X ₁
۰/۰۳	-۲/۱۹	-۰/۲۰	-۰/۱۸	عوامل اداری و مدیریتی	X ₂
۰/۳۹	-۰/۸۵	-۰/۰۸	-۰/۰۸	عوامل اقتصادی	X ₃
۰/۰۰	-۳/۲۳	-۰/۲۹	-۰/۲۳	عوامل فرهنگی و اجتماعی	X ₄

برای برازش رگرسیون چندگانه، جدول نشان می‌دهد که مدل پیش بینی کنندگی فساد اداری توسط هر یک از عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به طور هم زمان به صورت زیر می‌باشد:

$$Y = 1.39 + 0.15 * x_1 - 0.18 * x_2 - 0.08 * x_3 - 0.23 * x_4$$

با توجه به مدل برازشی که در جدول ۴-۱۵ نشان داده شده است، سطح معناداری متغیرهای عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کمتر از سطح خطا $\alpha = 0.05$ است که نشان دهنده میزان تأثیر مناسبی در پیشگویی متغیر فساد اداری می‌باشد که در این تحقیق عوامل اداری و مدیریتی و عوامل فرهنگی و اجتماعی دارای سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، لذا پیش بینی کنندگی بهتری روی فساد اداری دارند. عوامل سیاسی و عوامل اقتصادی دارای سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد که پیش بینی کنندگی ضعیف‌تری روی فساد اداری دارند.

در مورد تأثیر مستقیم هر یک از عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در پیشگویی مدل برازش از ضرایب بتا استاندارد شده متغیرها استفاده می‌شود که از طریق آن می‌توان در مورد اهمیت نسبی متغیرها قضاوت کرد.

در این مدل برازشی تأثیر مستقیم هر یک از عوامل بر روی فساد اداری به ترتیب اولویت عبارتند از:

۰/۲۹ عامل فرهنگی و اجتماعی، ۰/۲۰ عوامل اداری و مدیریتی که این دو بیشترین تأثیر را بر روی فساد اداری دارند.

۰/۱۷ عوامل سیاسی، ۰/۰۸ عوامل اقتصادی که این دو عامل تأثیر چندانی روی فساد اداری نمی‌گذارند.

در حقیقت به منزله تأثیر ضعیف می‌باشد که دارای ۰/۰۲ اثر کل (همبستگی یا ارتباط) و ۰/۰۸ اثر مستقیم روی فساد اداری می‌باشد.

(توضیح: یعنی در این تحقیق میزان اثر مستقیم مثلاً عامل اقتصادی در فساد ۰/۰۸ می‌باشد).

آزمون فرضیه فرعی ۱: عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری قابل اولویت بندی است.

H₀: عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری (اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی) قابل اولویت‌بندی نیست.
 H₁: عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری (اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی) قابل اولویت‌بندی است.
 با توجه به جدول زیر، سطح معنی داری به دست آمده از آزمون فریدمن برابر ۰/۰۷ است که بیشتر از سطح خطا (۰/۰۵) است؛ بنابراین به این نتیجه می‌رسیم که عوامل بروز فساد اداری قابل اولویت بندی نیستند. به بیان دیگر هر ۴ گروه از لحاظ میانگین رتبه‌بندی از دید پاسخ دهندگان تا حدودی دارای یک رتبه مشخصی می‌باشند.

جدول ۸. آزمون رتبه بندی فریدمن عوامل فساد اداری

متغیر	مقدار خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره فریدمن
فساد اداری	۰/۰۵	۰/۰۷	۳	۶/۹۲

جدول ۹: اولویت بندی متغیرهای مستقل از دید پاسخ دهندگان

رتبه بندی	میانگین رتبه بندی
فرهنگی و اجتماعی	2.63
اداری و مدیریتی	2.63
سیاسی	2.39
اقتصادی	2.35

آزمون فرضیه فرعی ۲: عوامل اداری و مدیریتی قابل اولویت بندی است.

H₀: عوامل اداری و مدیریتی قابل اولویت بندی نیست.

H₁: عوامل اداری و مدیریتی قابل اولویت بندی است.

با توجه به جدول زیر، سطح معنی داری به دست آمده از آزمون فریدمن برابر ۰/۰۰۰ است. لذا به این نتیجه می‌رسیم که می‌توان بین عوامل اداری و مدیریتی اولویت بندی انجام داد. همچنین مقدار آماره آزمون فریدمن برابر ۲۰۳/۳۲ می‌باشد.

جدول ۱۰. آزمون رتبه بندی فریدمن عوامل اداری و مدیریتی

متغیر	مقدار خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره فریدمن
اداری و مدیریتی	۰/۰۵	۰/۰۰	۱۴	۲۰۳/۳۲

جدول ۱۱. اولویت بندی متغیرهای اداری و مدیریتی از دید پاسخ دهندگان

ردیف	رتبه بندی	میانگین رتبه بندی
U ₆	عدم وجود نظام شایسته سالاری در عزل و نصب‌ها	10.37
U ₇	ناکارآمدی نظام نظارت و بازرسی	10.09
U ₁₅	اعطای اختیارات بیش از حد به مدیران و سوءاستفاده از آن	9.62
U ₅	ناکارآمدی نظام انتخاب و انتصاب مدیران	8.68
U ₈	عدم وجود نظام‌های انگیزشی و تشویق و تنبیه	8.26
U ₁₄	عدم توجه به مسائل و مشکلات شخصی کارکنان از سوی مدیران	7.66
U ₁₃	نبود شفافیت و پاسخگویی در فعالیتهای نظام اداری	7.65

7.57	ناآگاهی ارباب رجوع به امور اداری و حقوق خود	U ₁₂
7.52	ترجیح اهداف گروهی به اهداف سازمان	U ₉
7.52	ناکارآمدی و نارسایی در نظام پرداخت	U ₁₀
7.45	حجیم و نامتناسب با اهداف و وظایف	U ₂
7.16	پیچیدگی و ناکارآمدی ساختار قوانین و مقررات	U ₁
7.06	عدم وجود امنیت شغلی برای کارمندان	U ₁₁
6.72	وجود تبعیضات در زمینه‌های استخدام	U ₃
6.68	تعدد بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اداری	U ₄

آزمون فرضیه فرعی ۳: عوامل فرهنگی و اجتماعی قابل اولویت بندی است.

H₀: عوامل فرهنگی و اجتماعی قابل اولویت بندی نیست.

H₁: عوامل فرهنگی و اجتماعی قابل اولویت بندی است.

با توجه به جدول زیر، سطح معنی داری به دست آمده از آزمون فریدمن که برابر ۰/۰۰۰ است به این نتیجه می‌رسیم که می‌توان بین عوامل فرهنگی و اجتماعی اولویت بندی انجام داد. همچنین مقدار آماره آزمون فریدمن برابر ۴۲۶/۰۳ می‌باشد.

جدول ۱۲. آزمون رتبه بندی فریدمن عوامل فرهنگی و اجتماعی

متغیر	مقدار خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره فریدمن
فرهنگی و اجتماعی	۰/۰۵	۰/۰۰	۱۰	۴۲۶/۰۳

جدول ۱۳: اولویت بندی عوامل فرهنگی و اجتماعی از دید پاسخ دهندگان:

رتبه بندی	رتبه بندی	میانگین رتبه بندی
W ₂	عدم پایبندی به مبانی ارزشی و دینی	8.03
W ₈	رفاه طلبی و گرایش به تجمل و اسراف در زندگی	7.54
W ₇	وجود شکاف طبقاتی	7.40
W ₅	عدم وجدان کاری و انضباط اجتماعی	7.21
W ₁	پایین بودن سطح فرهنگ و اخلاق عمومی جامعه	6.85
W ₆	عدم حساسیت عمومی در زمینه فساد کارکنان	5.76
W ₉	عدم تعهد کارمندان در مقابل سازمان و جامعه	5.70
W ₁₀	ناآگاهی مردم از قوانین و مقررات و بی‌اعتنایی به آن	5.06
W ₁₁	ارزش‌ها و هنجارهای حاکم بر افراد و اجتماع	4.71
W ₃	شدت تعهدات و علائق قومی، خانوادگی و خویشاوندی	3.95
W ₄	شدت تعهدات و علائق سازمانی	3.80

آزمون فرضیه فرعی ۴: عوامل سیاسی قابل اولویت بندی است.

H₀: عوامل سیاسی قابل اولویت بندی نیست.

H₁: عوامل سیاسی قابل اولویت بندی است.

با توجه به جدول زیر، سطح معنی داری به دست آمده از آزمون فریدمن برابر $0/000$ است لذا به این نتیجه می‌رسیم که می‌توان بین عوامل سیاسی اولویت بندی انجام داد. همچنین مقدار آماره آزمون فریدمن برابر $105/12$ می‌باشد.

جدول ۱۴. آزمون رتبه بندی فریدمن عوامل سیاسی

متغیر	مقدار خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره فریدمن
عوامل سیاسی	۰/۰۵	۰/۰۰	۱۱	۱۰۵/۱۲

جدول ۱۵. اولویت بندی عوامل سیاسی از دید پاسخ دهندگان

ردیف	رتبه بندی	میانگین رتبه بندی
Q7	فشار گروه‌های ذی‌نفوذ در داخل و خارج از سازمان	7.97
Q6	درگیر شدن دستگاه قضایی در مسائل سیاسی و جناحی	7.39
Q2	وضعیت مدیریت (عدم ثبات مدیریت) از نظر تغییر و تحولات سیاسی	7.19
Q9	میزان ثبات سیاسی	6.75
Q5	میزان تأثیر متقابل مسائل و رفتارهای سیاسی و فعالیت‌های اقتصادی	6.61
Q8	عدم آگاهی مردم از حقوق سیاسی خود در برابر قانون	6.57
Q12	میزان آزادی‌های سیاسی	6.27
Q1	ساختار قدرت در کشور و چگونگی توزیع قدرت سیاسی	6.12
Q4	چگونگی نظارت و اختیارات نظارتی نهادهای مدنی بر نهادهای قدرت	6.08
Q10	عدم وجود جریان‌های اطلاع رسانی مستقل	6.08
Q3	عدم فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی و میزان توسعه یافتگی آنها	5.67
Q11	ایجاد نارضایتی‌های عمومی	5.32

آزمون فرضیه فرعی ۵: عوامل اقتصادی قابل اولویت بندی است.

H_0 : عوامل اقتصادی قابل اولویت بندی نیست.

H_1 : عوامل اقتصادی قابل اولویت بندی است.

با توجه به جدول زیر، سطح معنی داری به دست آمده از آزمون فریدمن برابر $0/000$ است. لذا به این نتیجه می‌رسیم که می‌توان بین عوامل اقتصادی اولویت بندی انجام داد. همچنین مقدار آماره آزمون فریدمن برابر $162/77$ می‌باشد.

جدول ۱۶. آزمون رتبه بندی عوامل اقتصادی

متغیر	مقدار خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره فریدمن
اقتصادی	۰/۰۵	۰/۰۰	۷	۱۶۲/۷۷

جدول ۱۷. اولویت بندی عوامل اقتصادی از دید پاسخ دهندگان

ردیف	رتبه بندی	میانگین رتبه بندی
S2	وجود انحصارات دولتی و غیردولتی	5.31
S7	میل به کسب درآمد از طریق فعالیت در خارج از سازمان	5.06

4.99	پایین بودن درآمد کارکنان بخش عمومی نسبت به بخش خصوصی	S ₈
4.77	ناکافی بودن حقوق، نابسامانی و تبعیض اقتصادی موجود در جامعه	S ₆
4.74	میزان مداخله دولت در ارائه خدمات و کالاها	S ₁
4.48	مشکلات اقتصادی کارکنان و کارگزاران حکومت	S ₃
3.81	ناکارآمدی مقررات مالی و عدم رعایت تشریفات قانونی در معاملات دولتی	S ₅
2.83	میزان رقابتی بودن فعالیت‌های اقتصادی	S ₄

۵. نتیجه گیری

نتیجه گیری بر اساس آزمون فرضیه اصلی ۱: بین فساد اداری و عوامل اداری و مدیریتی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی ۱ نشان می‌دهد که بین دو متغیر فوق همبستگی $r = -0/14$ با سطح معنی داری $p = 0/04$ وجود دارد و چون سطح معنی داری کمتر از $0/05$ است، نتیجه می‌شود همبستگی بین دو متغیر معنادار می‌باشد. همچنین از روی عوامل اداری و مدیریتی می‌توان ۱۹ درصد فساد اداری را پیش بینی نمود.

پس در حقیقت با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که در اداره بازرگانی شهرستان ارومیه با تغییر در عوامل اداری و مدیریتی، فساد اداری در میان آنها تغییر می‌یابد. به عبارتی دیگر عوامل اداری و مدیریتی می‌تواند تأثیر معکوس بر بروز فساد اداری در کارکنان این اداره داشته باشد. همچنین نتیجه بدست آمده با نظریات و یافته‌های محققانی چون وینسنت فیتسیمون (۲۰۰۹)، الوانی و جفره (۱۳۷۷)، نجاری (۱۳۷۸)، عباس‌پور (۱۳۸۵)، زاهدی و همکاران (۱۳۸۸) و سلیمی و پورعزت (۱۳۸۹) همخوانی دارد.

نتیجه گیری بر اساس آزمون فرضیه اصلی ۲: بین فساد اداری و عوامل فرهنگی و اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی ۲ نشان می‌دهد که بین دو متغیر فوق همبستگی $r = -0/15$ با سطح معنی داری $p = 0/03$ وجود دارد و چون سطح معنی داری کمتر از $0/05$ است نتیجه می‌شود همبستگی بین دو متغیر معنادار می‌باشد؛ به عبارت دیگر بین دو متغیر فوق رابطه وجود دارد. همچنین از روی عوامل فرهنگی و اجتماعی می‌توان ۲ درصد فساد اداری را پیش بینی نمود.

پس در حقیقت با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که در اداره بازرگانی شهرستان ارومیه با تغییر در عوامل فرهنگی و اجتماعی، فساد اداری در میان آنها تغییر می‌یابد. به عبارتی دیگر عوامل فرهنگی و اجتماعی می‌تواند تأثیر منفی بر بروز فساد اداری در کارکنان این اداره داشته باشد. همچنین نتیجه بدست آمده با نظریات و یافته‌های محققانی چون بونتیس (۲۰۰۹)، دفتر بررسی‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس اسلامی (۱۳۷۷) و زاهدی و همکاران (۱۳۸۸) همخوانی دارد.

نتیجه گیری بر اساس آزمون فرضیه اصلی ۳: بین فساد اداری و عوامل سیاسی رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی ۳ نشان می‌دهد که، بین فساد اداری و عوامل سیاسی رابطه معنی داری وجود ندارد. پس در حقیقت با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که در اداره بازرگانی شهرستان ارومیه با تغییر در عوامل سیاسی، فساد اداری در میان آنها تغییر نمی‌یابد. به عبارتی دیگر عوامل سیاسی نمی‌تواند تأثیری بر بروز فساد اداری در کارکنان این اداره داشته باشد.

علیرغم تلاش زیاد متأسفانه سابقه تحقیق برای این موضوع پیدا نشد.

نتیجه گیری بر اساس آزمون فرضیه اصلی ۴: بین فساد اداری و عوامل اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی ۴ نشان می‌دهد که، بین فساد اداری و عوامل اقتصادی رابطه معنی داری وجود ندارد.

پس در حقیقت با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که در اداره بازرگانی شهرستان ارومیه با تغییر در عوامل اقتصادی، فساد اداری در میان آنها تغییر نمی‌یابد. به عبارتی دیگر عوامل اقتصادی نمی‌تواند تأثیری بر بروز فساد اداری در کارکنان این اداره داشته باشد.

علیرغم تلاش زیاد متأسفانه سابقه تحقیق برای این موضوع پیدا نشد.

نتیجه‌گیری بر اساس آزمون فرضیه مهم تحقیق: بین عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با فساد اداری رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به مدل برازشی، سطح معناداری متغیرهای عوامل اداری و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی کمتر از سطح خطا $\alpha=0.05$ است که نشان دهنده میزان تأثیر مناسبی در پیشگویی متغیر فساد اداری می‌باشد؛ اما در مورد تأثیر مستقیم هر یک از عوامل در پیشگویی مدل برازش از ضرایب بتا استاندارد شده متغیرها استفاده شده است که از طریق آن می‌توان در مورد اهمیت نسبی متغیرها قضاوت نمود؛ که در این مدل برازشی میزان تأثیر به ترتیب اولویت عوامل فرهنگی و اجتماعی 0.29 ، عوامل اداری و مدیریتی 0.20 ، عوامل سیاسی 0.17 و عوامل اقتصادی 0.08 می‌باشد.

پس در حقیقت با توجه به یافته‌های تحقیق در اداره بازرگانی شهرستان ارومیه، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که عوامل فرهنگی و اجتماعی دارای بیشترین تأثیر و عوامل اقتصادی دارای کمترین تأثیر بر بروز فساد اداری از دیدگاه کارکنان اداره بازرگانی شهرستان ارومیه می‌باشند.

منابع

۱. حبیبی، نادر، ۱۳۷۵، فساد اداری، عوامل مؤثر و روش‌های مبارزه، تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی وثوقی، چاپ اول.
۲. سرداری، احمد (۱۳۸۰)، رویکردی به ساختارهای اداری کشورهای در حال توسعه (بررسی آسیب‌شناسی اداری)، دومین همایش علمی و پژوهشی نظارت و بازرسی در کشور.
۳. عباس‌زادگان، محمد (۱۳۸۳)، فساد اداری، ناشر: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، چاپ اول.
۴. علیزاده ثانی، محسن و فانی، علی اصغر (۱۳۸۶)، تأثیر فساد اداری بر توسعه انسانی جوامع، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال دوم، شماره‌های ۱ و ۲، صص ۲۴-۱۷.
۵. علی محسنی، رضا (۱۳۸۵)، فساد و ابعاد آسیب‌شناسی آن در نظام اداری ایران، مجله اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره‌های ۲۳۳ و ۲۳۴، صص ۱۸۷-۱۸۰.
۶. محمد نبی، سینا؛ زاهدی، شمس‌السادات و شهبازی، مهدی (۱۳۸۸)، بررسی عوامل مؤثر بر کاهش فساد اداری (مطالعه موردی در شهرداری تهران)، فصلنامه مدیریت فرهنگ سازمانی، سال هفتم، شماره بیستم، صص ۵۵-۲۹.
۷. محمودی، وحید (۱۳۸۴)، فساد اقتصادی و توسعه، ماهنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۹۰.
۸. معدنچیان، ابراهیم (۱۳۸۲)، مبارزه با فساد اداری، تهران: پژوهشکده امام خمینی (ره).
9. Ksenia (2008). Can Corruption & Economic Crime be Controlled in Developing Countries and if so, it is Cost-effective?. Journal of Financial crime, 15(2), 223-233.

Pathology of administrative system for causes of administrative corruption and providing solutions to deal with it (Case Study: Trade Organization of West Azerbaijan Province)

Masoume Jafari Kashtiban

Master of Public Administration of Azad University of Urmia

Abstract

This study is conducted to identify factors affecting the incidence of administrative corruption and providing solutions to deal with it in Trade Organization of West Azerbaijan province. The study area consisted of employees of trade organization of Urmia city that have been worked at the time of conduction research. In this study, a researcher made questionnaire has been used that was distributed among the sample (200) patients and 165 questionnaires were returned. In this research, administrative and managerial factors, social and cultural factors, political factors and economic factors as factors affecting the incidence of administrative corruption have been investigated. In this study, for the analysis of data, Friedman non-parametric test and multiple regressions were used. The results show that:

1. Administrative and managerial factors have impact on the incidence and spread of administrative corruption in the trade organization of Urmia city ($P < 0.05$).
2. Social and cultural factors have impact on the incidence and spread of administrative corruption in the trade organization of Urmia city ($P < 0.05$).
3. Political factors not have impact on the incidence and spread of administrative corruption in the trade organization of Urmia city ($P > 0.05$).
4. Economic factors not have impact on the incidence and spread of administrative corruption in the trade organization of Urmia city ($P > 0.05$).

Also according to Friedman test, among the administrative and managerial factors, lack of meritocracy system in the removal and installation, among the social and cultural factors, lack of adherence to the religious and value principals, among political factors, pressure from interest groups inside and outside the organization and among the economic factors, governmental and non-governmental monopoly has the most important role in the incidence of administrative corruption.

Keywords: administrative corruption, managerial and administrative factors, social and cultural factors, political factors, economic factors
